

Akdeniz Üniversitesi
Dumlupınar Bulvarı
07058 Kampus
Antalya/TÜRKİYE

Akdeniz Üniversitesi
Sağlık Bilimleri Fakültesi
Gerontoloji Bölümü

Yaşlılık ve Adalet

Prof. Dr. İsmail Tufan

Adaletin bireysel ve kurumsal iki ayağı vardır. Birey düzleminde kişisel erdem, kurumsal düzlemde hukuk sistemi olarak tanımlanır. Demek ki adaletin adillik erdemini kayıtsız şartsız benimsemiş, adilliği yaşayan ve yaşatan, işine geldiğinde erdem sayıp işine gelmeyince unutanlardan olmayan insanlara ihtiyacı vardır.

Adaletin aynı zamanda kurallara, kriter sistemine ihtiyacı vardır. Kurum düzleminde bireylerin adillik erdemini diliyle kabul etmesi yeterli değildir. Adilliği yaşaması ve yaşatması koşuluna uymaları gerekir. Adalet sistemi, bunu yaşayan ve yaşatan fertlerin, çeşitli sebep ve koşullardan dolayı adillik özelliğini terk etmemelerini sağlaması gerekir.

Meslek hayatımdaki pozisyonum sebebiyle sık sık adillik erdemini hem düşünmek hem de uygulamak zorunda kalırım. Öğrencilerde yaptığım bir izlenim, bana şunu göstermiştir. İyi not verdiğim öğrencilere göre adil bir hocayım, kötü not verdiğim öğrenciler genellikle benim adil olmadığımı inanır.

İkisi de gerçekçi düşünmüyor. Sadece kendi açılarından değerlendiriyorlar. Ben, öğrencinin perspektifinden geçerli olan adillik anlayışıyla hareket edemem. Benim kriterim bilimdir. Bilimin kriterleri, adilliğimin temelidir. Nasıl ki hukukçular hukuk kriterlerine göre hareket ediyorsa, ben de bilimin kriterlerine göre hareket ederim. Başka türlü hareket edersem adil olamam.

Öğrencilerin hazırlamış olduğu lisans ve yüksek lisans tezlerinin değerlendirmesini yaparken, öğrencinin kimliğini dikkate almam. Beni sadece değerlendirmem için önüme konulan tez çalışması ilgilendirir. Öğrenci, öğretim süreci boyunca bütün sınavlardan tam not almış, bütün derslere girmiş veya derslere aktif olarak katılmış olabilir, ama tez çalışmasını değerlendirirken, geçmişte yaptıkları, başarıları, faaliyetleri rol oynamaz.

Bazı meslektaşlarım, bu tutumum nedeniyle beni eleştirebilir. Eleştiri demokratik bir haktır. Ancak eleştiriliyorum diye, bilimin kriterlerini rafa kaldıracak değilim. Böyle bir şey mümkün olamaz. Bunu yapacak olursam, belki birkaç öğrenciyi ve meslektaşımı memnun ederim, ama diğer öğrencilere ve geriden gelecek olan milyonlarcasına haksızlık etmiş olurum.

Ne yazık ki ülkemizin sadece bilimde değil, bütün alanlarında bilgi, bilim, yöntem, teori, sistem, kural, kısaca liyakat önemsizleşmiş, bunun yerine sadakat geçmiştir. Sadakatin liyakate üstünlük kazandığı dönemlerde bireysel ve sosyal krizlerle çalkalanan toplumlar

Akdeniz Üniversitesi
Dumlupınar Bulvarı
07058 Kampus
Antalya/TÜRKİYE

Akdeniz Üniversitesi
Sağlık Bilimleri Fakültesi
Gerontoloji Bölümü

ortaya çıkar. Bireysel özerklik ve ortak değerler aşınır. Dayanışma ve yetkinin, bireysel kimlik ve bireyler arası farkların korunması zorlaşır ve yok olma riskiyle karşı karşıya kalırlar. Bu yüzden adalet, özelleri ayırıştırın ve aynı anda genelde birleştiren niteliklere sahip olmalıdır. Liyakatliyi ve liyakatsizi ayırt edebilmelidir, ama ikisini de ortak değerlere entegre edebilmelidir.

Yaşlıları örnek olarak verebilirim. Yaşlılık, adaletsizliği birey ve toplum olarak yaşadığımız bir yaşam dönemidir. Yaşlılara özelde saygı duyuyoruz, ama genelde buna aykırı hareket ediyoruz. Yaşlılığı özelde taçlandırıyoruz, genelde kapının önüne koyuyoruz. Yaşlılığın simgesel anlamı erdem, gerçek anlamı soyutlanma kavramıyla bağdaştırılabilir. Memnun ve müteşekkir yaşlıları taçlandırıyoruz, memnuniyetsizliğini dile getiren yaşlıyı, müteşekkir olmamakla suçluyoruz. Yaşlılara verilen hizmetleri vurgulayıp, verilebilecek ama verilmeyen hizmetleri gizlemek, bir ilke haline geldiği için yaşlılık genelde adillikten pay alamadığımız bir yaşam dönemidir.

Birkaç müstesna yaşlının memnun olması, önemli değildir. Bizim, artık yaşlanmaya başlayan toplumumuzda, yaşlılığı, bireysel düzlemde alıp toplum düzlemine taşımamız ve bu düzlemde tartışmamız şarttır. Bu tartışmanın odak noktasında adalet kavramı da yer almalıdır.